

Έκθεση Πεπραγμένων της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών περιόδου από 10.2.2018 – 9.2.2019

Εισαγωγή: Η ελεγχόμενη περίοδος από 10.2.2018 έως 9.2.2019 υπάγεται, όπως και οι αμέσως προηγούμενες αντίστοιχες, σε μια μεταβατική εποχή για τη διοικητική δικαιοσύνη. Την ώρα που διατηρείται ανέπαφο εκείνο το δικονομικό πλαίσιο με το οποίο, ιδίως από το έτος 2010, θεσπίστηκαν κάθε λογής προσκόμματα στο δικαίωμα πρόσβασης στο διοικητικό δικαστήριο, υλοποιούνται σταδιακά δέσμες μέτρων που έχουν ως κοινή συνισταμένη μια περαιτέρω, ενίοτε καλυμμένη, υποβάθμιση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας. Είναι χαρακτηριστική η σύγχρονη τάση για ακόμη βαθύτερη συρρίκνωση του διάχυτου ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων. Την ίδια ώρα ενδυναμώνονται οι θέσεις εκείνες που υποστηρίζουν τη συγκέντρωση των δικαστηρίων στις μεγάλες πόλεις, αλλά και εκείνες που επιχειρηματολογούν υπέρ εξωδικαστικών μορφών επίλυσης διοικητικών διαφορών.

Την περίοδο αυτή η Ένωση Διοικητικών Δικαστών παρενέβη θεσμικά στο μέτρο των δυνατοτήτων της σε όλες τις διαδικασίες, προβάλλοντας τις δικές της θέσεις, οι οποίες, ως επί το πλείστον εμφορούνται από αντίθετη λογική.

Α'. Δικονομικά δικαιώματα των πολιτών – Βελτίωση συνθηκών απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης

Η Ένωση Διοικητικών Δικαστών κατά την ελεγχόμενη περίοδο ενέμεινε στη διεκδίκηση της βελτίωσης της δικονομικής θέσης των πολιτών και των εν γένει συνθηκών απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης.

Σε όλες τις συναντήσεις που είχαμε με τον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ιδίως στην εφ' όλης της ύλης συνάντηση της 24.9.2018, η οποία μάλιστα πραγματοποιήθηκε στο γραφείο της Ένωσης μας, θέσαμε διάφορες προτάσεις για τη βελτίωση της απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης. Σημειώνουμε ιδίως ότι επαναφέραμε και επιμείναμε στη διαχρονική θέση της Ένωσης υπέρ της διεύρυνσης των πολυμελών συνθέσεων και τονίσαμε τις συνέπειες από τα πολύμορφα δικονομικά βάρη που εμποδίζουν την πρόσβαση, ιδίως των οικονομικά ασθενέστερων πολιτών στο διοικητικό δικαστήριο.

Σε όσες περιπτώσεις αναλήφθηκε νομοθετική πρωτοβουλία για ζητήματα που άπτονται της Διοικητικής Δικαιοσύνης τοποθετηθήκαμε και αποτυπώσαμε δημόσια τις θέσεις μας.

Στις 24.4.2018 η Πρόεδρος της Ένωσης κ. Αγγελική Λαϊνιώτη προσήλθε στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής των Ελλήνων και εξέθεσε τις θέσεις της Ένωσης στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 201/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 σχετικά με τις απαιτήσεις για την αποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, την τροποποίηση του ν. 4251/2014 που αφορά την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο της ενδοεταιρικής μετάθεσης και την τροποποίηση διαδικασιών ασύλου.

Β'. Ασφαλιστικό - Συνταξιοδοτικό

Και κατά την ελεγχόμενη περίοδο η Ένωσή μας συνέχισε να αναδεικνύει τις συνέπειες από τις ανατροπές θεμελιωδών κατακτήσεων της Κοινωνικής Ασφάλισης και ιδίως από τη δραματική μείωση των συντάξεων των δικαστικών λειτουργών.

Με τις 1-4/6.3.2018 αποφάσεις του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος κρίθηκαν αντισυνταγματικές διατάξεις του ν. 4093/2012 που επέφεραν μειώσεις στις συντάξεις των δικαστών. Η Ένωσή μας, θεωρώντας ότι το συνταξιοδοτικό δεν αφορά στενά τους συνταξιούχους δικαστές, αλλά είναι ζήτημα και των εν ενεργεία, και έχοντας, άλλωστε, πρωτοστατήσει τα προηγούμενα χρόνια πολύμορφα στη διεκδίκηση της ανάκτησης των απολεσθέντων συνταξιοδοτικών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των συνταξιούχων συναδέλφων μας (συγκαλώντας έκτακτες ΓΣ, συμμετέχοντας σε πανδικαστικές συγκεντρώσεις, κάνοντας επαφές με τους αρμόδιους Υπουργούς κ.ά.) ενήργησε, σε συντονισμό με τις άλλες δικαστικές ενώσεις, άμεσα. Έτσι, λίγες μόνο μέρες μετά την έκδοση των παραπάνω αποφάσεων, στις 28.3.2018, θέσαμε στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών κ. Γιώργο Χουλιαράκη, αίτημα συμμόρφωσης της κυβέρνησης με τις αποφάσεις αυτές και αναπροσαρμογής των συντάξεων όλων των δικαστών. Παρότι οι προσπάθειες συνεχίστηκαν

(άλλωστε σε αντίστοιχες ενέργειες έχει προβεί και η Ένωση Συνταξιούχων Δικαστικών Λειτουργών και Λειτουργών του ΝΣΚ) το θέμα δεν έχει επιλυθεί ακόμη, ενώ αρνητική είναι η στάση του συναρμόδιου Υπουργείου Εργασίας η ηγεσία του οποίου δεν έχει ακόμη ανταποκριθεί σε αιτήσεις μας για να συζητήσουμε όχι μόνο το συγκεκριμένο αλλά συνολικά το συνταξιοδοτικό ζήτημα των δικαστών.

Γ'. Μισθολογικό

Χάρη στην αταλάντευτη στάση της Ένωσής μας, όπως και όλων των λοιπών δικαστικών ενώσεων, αποτράπηκε η προώθηση του προαναγγελθέντος νέου μισθολογίου «δύο ταχυτήτων». Σε κάθε περίπτωση καθ' όλη την ελεγχόμενη περίοδο ήμασταν σε ετοιμότητα να επιχειρηματολογήσουμε θεσμικά για την υπεράσπιση του συνταγματικού μας μισθολογίου, όταν και αν χρειαζόταν, αλλά και να αντιδράσουμε δυναμικά, αν τούτο θα ήταν απαραίτητο.

Στις 28.3.2018 εκπρόσωποι από όλες τις δικαστικές ενώσεις συναντηθήκαμε με τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών κ. Γιώργο Χουλιαράκη και ζητήσαμε να χορηγηθεί σε όλους τους δικαστικούς λειτουργούς, ήτοι και σε εκείνους που δεν προσέφυγαν δικαστικά, το υπόλοιπο 50% των οφειλόμενων από το Κράτος αναδρομικών μας τα οποία αφορούν παρακρατήσεις βάσει ρυθμίσεων του ν. 4093/2012 που κρίθηκαν αντισυνταγματικές. Η συνάντηση ήταν επιτυχής. Με συντονισμένες ενέργειες όλων των ενώσεων στη συνέχεια πετύχαμε την ψήφιση του άρθρου 14 του ν. 4575/2018 και ακολούθως την έκδοση της οικ.2/88419/ΔΕΠ Κ.Υ.Α. Με τις διατάξεις αυτές ικανοποιήθηκε πλήρως το παραπάνω αίτημά μας. Ήδη τα σχετικά αναδρομικά έχουν καταβληθεί στους δικαιούχους.

Στις 13.12.2018 εκπρόσωποι από όλες τις δικαστικές ενώσεις συναντηθήκαμε με τον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τους επιτελείς του και αναπτύξαμε τις θέσεις μας σχετικά με τα ζητήματα που ανακύπτουν ενόψει του πέρατος (από 31.12.2018) της, βάσει του άρθρου 236 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ 94 Α'/27.5.2016), αναστολής των μισθολογικών ωριμάνσεων και των μισθολογικών προαγωγών, οι οποίες μετά το άρθρο 161 του ν. 4472/2017 (ΦΕΚ 74 Α'/19.5.2017), εφαρμόστηκαν μόνο για τους δικαστικούς λειτουργούς και το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Απαιτήσαμε, μεταξύ άλλων, κατά τον υπολογισμό των

μισθολογικών ωριμάνσεων και προαγωγών των δικαστικών λειτουργιών, οι οποίες θα χορηγηθούν από 1.1.2019, να συνυπολογιστεί ως ωφέλιμος χρόνος η διετία 2017 – 2018 (χρονικό διάστημα από 1.1.2017 έως 31.12.2018). Παράλληλα, έχοντας την άποψη ότι το πρόβλημα δεν ήταν μόνο ο υπολογισμός των εν λόγω παροχών που θα χορηγούνταν από 1.1.2019, αλλά και ότι και η αναστολή καθαυτή των παροχών αυτών κατά τη διετία 2017 – 2018 είναι αντισυνταγματική, συντάξαμε και δώσαμε στους συναδέλφους σχέδιο διακοπής της παραγραφής της σχετικής αξίωσής μας για επιστροφή των παρακρατηθέντων ποσών ενόψει της προοπτικής άσκησης αγωγών. Προκειμένου να αποτραπεί η ταλαιπωρία δικαστών και Δικαιοσύνης από την άσκηση μίας ακόμη (δίκαιης) αγωγής την 1.2.2019 η Πρόεδρος της Ένωσης κ. Αγγελική Λαϊνιώτη συναντήθηκε, για λογαριασμό του ΔΣ, με τον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Μιχάλη Καλογήρου επαναφέροντας το εκκρεμές ζήτημα, ενώ στις 4.2.2019 με νέο υπόμνημα εμείναμε στις θέσεις μας και ζητήσαμε επιτακτικά την επίλυση αυτού. Από τις τελευταίες επαφές με το Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διαφαίνεται η θετική έκβαση συνολικά του ζητήματος.

Τέλος, θεωρώντας ότι είναι αντισυνταγματική η κατάργηση των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας και εν πάσει περιπτώσει η μη επαναφορά των παροχών αυτών μετά το πέρας ικανού χρόνου από την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, συντάξαμε και δώσαμε στους συναδέλφους σχέδιο διακοπής της παραγραφής των σχετικών αξιώσεών μας κατά το μέρος τους που δεν είχε υποπέσει σε παραγραφή. Μία από τις πρώτες ενέργειες του επόμενου ΔΣ θα πρέπει να είναι η σύνταξη, σε συνεννόηση και με τις άλλες δικαστικές ενώσεις, σχεδίου αγωγής προκειμένου οι συνάδελφοι να διεκδικήσουν τα δεδουλευμένα ποσά των εν λόγω παροχών, αλλά και η πίεση προς τους αρμόδιους για την επαναθέσπιση αυτών.

Δ΄. Φορολογικό

Στις 22.3.2018 εκπρόσωποι από όλες τις δικαστικές ενώσεις συναντηθήκαμε με το Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) κ. Γιώργο Πιτσιλή και αναπτύξαμε τις θέσεις μας σχετικά με την αξίωσή μας για επιστροφή της παρανόμως εισπραχθείσας κατά το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και το φορολογικό έτος 2014 (χρήση 2014) ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης που αναλογεί στο μέρος της έκτακτης παροχής που είχαμε λάβει τις

προαναφερόμενες χρήσεις βάσει του άρθρου 5 παρ. 9 του ν. 3620/2007 και της κατ' εξουσιοδότηση αυτού 2/1601/0022/2008 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας, Οικονομικών και Δικαιοσύνης. Ως αποτέλεσμα της θετικής αυτής συνάντησης και των συντονισμένων ενεργειών όλων των δικαστικών ενώσεων που ακολούθησαν εκδόθηκε από το Διοικητή της ΑΑΔΕ η ΠΟΛ 1175/17.9.2018 και το αίτημά μας ικανοποιήθηκε.

Στις 13.12.2018 σε συνάντηση όλων των δικαστικών ενώσεων με τον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων θέσαμε το ζήτημα να φορολογηθούν κατά όμοιο τρόπο οι συνάδελφοι που έλαβαν τα αναδρομικά του 50% των αντισυνταγματικών παρακρατήσεων του ν. 4093/2012 με δικαστικές αποφάσεις, με εκείνους που θα λάμβαναν βάσει του άρθρου 14 του ν. 4575/2018 και της οικ.2/88419/ΔΕΠ Κ.Υ.Α., ως προς τα ποσά αυτά. Υποδείξαμε σχέδιο σχετικής ΠΟΛ. Ήδη έχουμε τη διαβεβαίωση του Υπουργείου ότι το ζήτημα θα ρυθμιστεί άμεσα σύμφωνα με το υποβληθέν από εμάς αίτημα.

Ε'. Υπηρεσιακά δικαιώματα των δικαστών

Το 2018 ζητήσαμε κατ' επανάληψη την κάλυψη όλων των κενών οργανικών θέσεων διοικητικών δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων. Με παρέμβασή μας στον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τον Σεπτέμβριο του 2018 απαιτήσαμε από τον τελευταίο να μεριμνήσει ώστε κατά την προκήρυξη του εισαγωγικού διαγωνισμού στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών ο αριθμός των εισακτέων στην κατεύθυνση της Διοικητικής Δικαιοσύνης να καλύψει το σύνολο των κενών στο χρονικό αυτό σημείο οργανικών θέσεων (48). Ωστόσο η κυβέρνηση, με επίκληση το δημοσιονομικό κόστος, δεν αποφάσισε την κάλυψη όλων των κενών οργανικών θέσεων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου η Ένωση για δεύτερο συνεχόμενο έτος συμμετείχε με τον Αντιπρόεδρό της κ. Παναγιώτη Δανιά, ως τακτικό μέλος, και τον ομιλούντα Γενικό Γραμματέα, ως αναπληρωματικό, στις εργασίες της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για τη σύνταξη νέου σχεδίου Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών. Με παρουσία σε όλες τις συνεδριάσεις τοποθετηθήκαμε με προσοχή και υπευθυνότητα σε όλες τις προτάσεις, μικρότερης ή μεγαλύτερης σημασίας, που αφορούν είτε όλους του κλάδους της Δικαιοσύνης είτε εξειδικευμένα ορισμένους

ή και έναν από αυτούς (π.χ. τους εισαγγελείς ή τους ειρηνοδίκες κ.ά.), ενώ υποβάλαμε και εμείς τις δικές μας προτάσεις.

Η στάση μας στα κυριότερα ζητήματα που συζητήθηκαν την ελεγχόμενη περίοδο, εντελώς συνοπτικά είναι η εξής:

Υπερασπιστήκαμε το δικαίωμα της μητρότητας καταψηφίζοντας προτάσεις για μείωση της συνολικής γονικής άδειας ή για συμψηφισμό αδειών. Προτείναμε την κατάργηση της παρ. 24 του άρθρου 44 που είχε προστεθεί με το άρθρο 89 του ν. 4055/2012, σύμφωνα με την οποία αν ο σύζυγος δικαστικού λειτουργού δεν εργάζεται ο δικαστικός λειτουργός δεν μπορεί να κάνει χρήση της άδειας, εκτός αν ο σύζυγος είναι, με απόφαση υγειονομικής επιτροπής, ανίκανος κλπ., διότι έχουμε την άποψη ότι αντίκειται στο άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος (βλ. άλλωστε και Ολ. ΣτΕ 2511/2016).

Υπερασπιστήκαμε το δικαίωμα σε αναρρωτική άδεια, ενώ προτείναμε ειδικές διατάξεις χορήγησης σύνταξης αναπηρίας σε δικαστικούς λειτουργούς θεωρώντας ότι υφίσταται κενό για τις περιπτώσεις όπου δικαστής καθίσταται ανίκανος σωματικά ή διανοητικά, η δε ανικανότητα διαρκεί πέραν του οριζόμενου στο νόμο χρόνου. Μετά από επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν από μέλη της επιτροπής υπηρετούντα στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη Γενική Επιτροπεία στο Ελεγκτικό Συνέδριο ως προς τη συμβατότητα της εν λόγω πρότασης με την ισχύουσα συνταξιοδοτική νομοθεσία, αλλά και με τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 73 περ. 2 περί υποχρεωτικής γνωμοδότησης του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί νομοσχεδίων που αναφέρονται στην απονομή σύνταξης και στις προϋποθέσεις της, δεχθήκαμε εναλλακτικά να τροποποιηθεί η παρ. 2 εδ. γ' του άρθρου 45 ώστε να προβλέπεται ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανίατων ασθενειών η άδεια μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται απολύτως απαραίτητο.

Συμβάλαμε να διευκολυνθεί η δυνατότητα δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, συζύγων δικαστικών λειτουργών, να μετατίθενται, ύστερα από αίτησή τους, στην περιφέρεια όπου υπηρετούν οι σύζυγοί τους.

Φέραμε πρόταση για την προαγωγή διοικητικών δικαστών σε Συμβούλους Επικρατείας. Σύμφωνα με αυτή θα έπρεπε κατά τη σύγκριση του χρόνου υπηρεσίας του παρέδρου στο Συμβούλιο της Επικρατείας και του εφέτη, να

συνυπολογίζεται στον χρόνο υπηρεσίας του εφέτη και ο διανυθείς στον βαθμό του προέδρου πρωτοδικών, δεδομένου ότι αντίστοιχος βαθμός με αυτόν του προέδρου πρωτοδικών δεν υπάρχει στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Με την πρότασή μας αυτή, η οποία ήταν συμβιβαστική, προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε το αδιέξοδο που προκαλείται σήμερα από την 13/2004 απόφαση της Διοικητικής Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία δεν είναι δυνατή η προαγωγή στον βαθμό του συμβούλου Επικρατείας εφέτη διοικητικών δικαστηρίων που έχει στον βαθμό αυτό λιγότερο χρόνο υπηρεσίας από τον αντίστοιχο πάρεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στην νομοπαρασκευαστική επιτροπή απαντήσαμε με επιχειρήματα στους παριστάμενους δικαστικούς λειτουργούς από το Συμβούλιο της Επικρατείας οι οποίοι εξέφρασαν διαρρήδη την αντίθεσή τους στην πρότασή μας. Τελικά, μετά από σκληρή αντιπαράθεση επιστημονικών επιχειρημάτων, η πρότασή μας έγινε δεκτή από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή με μια μικρή προσθήκη η οποία δεν αναιρεί την ουσία της.

Υποστηρίξαμε θέσεις που ενισχύουν τη μετεκπαίδευση και τις εκπαιδευτικές άδειες των δικαστών.

Στηρίξαμε την εναρμόνιση διατάξεων του ΚΟΔΚΔΛ με την νομοθεσία της ΕΣΔιΛ (για παράδειγμα να ορίζεται ρητά ότι ο χρόνος της «δοκιμαστικής υπηρεσίας» την οποία διανύουν οι πάρεδροι διοικητικών ή πολιτικών δικαστηρίων - άρθρα 65 παρ. 1 και 76 παρ. 1 – για να προαχθούν σε πρωτοδίκες είναι «δέκα μηνών»).

Αντικρούσαμε με επιχειρήματα απαράδεκτες, κατά την Ένωσή μας, απόψεις, περί αργόμισθων διοικητικών δικαστών, με την έννοια ότι παράγουν ελάχιστο έργο χειριζόμενοι υποθέσεις χαμηλής δυσκολίας ως εκ του συγκεκριμένου δικαστηρίου που υπηρετούν (όχι δηλαδή εξατομικευμένα), ή με άλλα λόγια όπως ειπώθηκε, περί δομικού προβλήματος ανισοτήτων στην παραγωγή δικαιοδοτικού έργου λόγω της ύπαρξης μικρών δικαστηρίων. Απόψεις που κατά τη γνώμη μας συνδέονται με τις προτάσεις για συγχωνεύσεις ή καταργήσεις διοικητικών δικαστηρίων.

Αποτρέψαμε με την παρέμβασή μας προτάσεις με τις οποίες προκρινόταν η θέσπιση κριτηρίων διαχείρισης των υποθέσεων που να αναδεικνύουν ιδίως το χρόνο που μεσολάβησε από το χρόνο της διάσκεψης έως τη δημοσίευση των αποφάσεων σε σχέση με το βαθμό δυσκολίας, τον αριθμό των όμοιων

υποθέσεων, τον αριθμό των υποθέσεων με λυμένα τα νομικά ζητήματα, τις εν γένει δεξιότητες των αξιολογούμενων, όπως η ικανότητα εκπαίδευσης των νέων δικαστών, κ.ά. Απορρίψαμε προτάσεις περί θέσπισης ποσοτικών και ποιοτικών στόχων και περί πρόβλεψης ποινών για την υπαίτια μη επίτευξη των στόχων, περί σύνδεσης της παραγωγικότητας με το μισθό του δικαστή και περί συνεκτίμησης της συμμετοχής του δικαστή σε συνέδρια/ημερίδες ως αξιολόγηση του έμπρακτου ενδιαφέροντος βελτίωσης της απόδοσής του.

Αναπτύξαμε εξάλλου πολλά προβλήματα της επιθεώρησης, όπως για παράδειγμα ότι κάποιοι επιθεωρητές αγνοούν τις τοπικές συνθήκες άσκησης του δικαστικού λειτουργήματος κ.ά. Προτείναμε την κατάργηση της επιθεώρησης των εισηγητών και παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 82 περ. Α' και Β') με το σκεπτικό ότι δεν αποδεικνύεται ότι η εισαγωγή του θεσμού της επιθεώρησης των δικαστικών λειτουργών που φέρουν τους ανωτέρω βαθμούς (η οποία έγινε με το ν. 3514/2006) έχει υπηρετήσει καλύτερα τη λειτουργία των δικαστηρίων αυτών. Κατόπιν της συζήτησης που έγινε συμφωνήσαμε με την εγγύτερη στη δική μας πρόταση που τέθηκε (εναλλακτικά) να καταργηθεί η επιθεώρηση των παρέδρων του ΣΤΕ μετά τη συμπλήρωση πέντε ετών παραμονής στο βαθμό. Διαφωνήσαμε με πρόταση για διετή κύκλο επιθεώρησης με το σκεπτικό ότι η συχνότερη εναλλαγή των επιθεωρητών εξυπηρετεί καλύτερα τους σκοπούς της επιθεώρησης και διασφαλίζει τους επιθεωρούμενους αφού περισσότερες εκθέσεις περισσότερων επιθεωρητών αποτυπώνουν την υπηρεσιακή τους εικόνα αποτελεσματικότερα.

Συμφωνήσαμε με προτάσεις που βελτιώνουν το πειθαρχικό δίκαιο των δικαστών και ιδίως διασφαλίζουν δικαιώματα του ελεγχόμενου.

Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής ζητήσαμε και επιμένουμε στην άμεση προώθηση στη Βουλή του σχεδίου του νέου Κώδικα.

Τέλος, την ελεγχόμενη περίοδο η Ένωση, παίρνοντας κατά πλειοψηφία τη σχετική απόφαση, στήριξε τα αιτήματα των δικαστών που είναι μέλη των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών του ν. 4375/2016 με παραστάσεις στον αρμόδιο Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής και τους επιτελείς του και με σύνταξη υπομνημάτων.

ΣΤ΄. Συνταγματική Αναθεώρηση

Η Ένωσή μας παρενέβη στη διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης. Διαμόρφωσε τις θέσεις της αναφορικά με τη Δικαιοσύνη, κατόπιν συλλογικών διαδικασιών. Συγκεκριμένα, στις 14.12.2018 το ΔΣ συγκάλεσε Έκτακτη Γενική Συνέλευση όπου συζητήθηκαν συλλογικά τα σχετικά ζητήματα, ενώ ακολούθως, στις 13.1.2019, διενεργήθηκε πανελλαδικά δημοψήφισμα για τα πλέον σημαντικά από τα ζητήματα αυτά, με πολύ μεγάλη συμμετοχή.

Ακολούθως, το ΔΣ, δεσμευόμενο από το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, εξειδίκευσε τις θέσεις αυτές, συντάσσοντας και σχετικό υπόμνημα το οποίο υπέβαλε στη Βουλή των Ελλήνων και τα Κόμματα. Επί των πιο σημαντικών ζητημάτων τοποθετούμαστε (όλως συνοπτικώς) ως ακολούθως:

Απορρίπτουμε την πρόταση για αύξηση του ορίου ηλικίας αποχώρησης των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών στο 70^ο έτος της ηλικίας τους. Η φιλοσοφία της παραπάνω πρότασης εντάσσεται αντικειμενικά στην τάση για αύξηση γενικά των ορίων συνταξιοδότησης. Η Ένωσή μας, αντιθέτως, θεωρεί ότι η λογική ακολουθία των πρωτοφανών τεχνικών δυνατοτήτων της εποχής μας, της πρωτόγνωρης επιστημονικής προόδου και της συνακόλουθης εκτόξευσης της παραγωγικότητας της εργασίας δεν μπορεί να είναι η αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης των εργαζομένων και των κρατικών λειτουργών.

Διαφωνούμε με κάθε περαιτέρω αποδυνάμωση του διάχυτου ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων.

Διαφωνούμε με προτάσεις σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να τεθούν στο κείμενο του Συντάγματος αναφορές ή ρυθμίσεις για την επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης, καθώς και με τη συναφή πρόταση για εκδίκαση κατηγοριών υποθέσεων κατά προτεραιότητα.

Σχετικά με το ζήτημα της επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης, η Ένωσή μας προτείνει ένα μικτό σύστημα, το οποίο προσδιορίσαμε αναλυτικά, προκειμένου να αμβλυνθούν τα μειονεκτήματα του σημερινού συστήματος επιλογής κατ' ουσία γίνεται από την κυβέρνηση.

Επί της πρότασης για κατάργηση του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος, η θέση της Ένωσή μας είναι η εξής: Οι δικαστές θα μπορούσαν και αυτοί να δικάζονται από τον ίδιο φυσικό δικαστή που ορίζεται, ανά κατηγορία διαφορών, για όλους τους υπόλοιπους πολίτες. Αν πάντως

προκριθεί να μην δικάζουν τις δικές τους υποθέσεις, τότε να παραμείνει το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η σχετική αρμοδιότητα να μεταφερθεί στο ΑΕΔ.

Τέλος, η Ένωσή μας θεωρεί αυτονόητο ότι οι Δικηγορικοί Σύλλογοι δεν νοείται να έχουν ρόλο στις διαδικασίες προαγωγών, μεταθέσεων, αποσπάσεων κλπ. των δικαστικών λειτουργιών.

Το επόμενο διάστημα η Ένωση πρέπει να είναι σε ετοιμότητα αφού η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης έχει ακόμη πολύ δρόμο μπροστά της.

Ζ'. Επιστημονικές Εκδηλώσεις

Στο πλαίσιο της επιστημονικής της δραστηριότητας, αλλά και ως μορφή παρέμβασης στις δέσμες προτάσεων που διαμορφώνουν το νέο τοπίο της διοικητικής δικαιοσύνης, η Ένωση οργάνωσε και πραγματοποίησε με πολύ μεγάλη επιτυχία στις 1 και 2 Ιουνίου 2018 Επιστημονικό Συνέδριο στη Θεσσαλονίκη με τίτλο «Το νέο τοπίο της Διοικητικής Δικαιοσύνης την εποχή της κρίσης. Προοπτικές».

Το συνέδριο, το οποίο ξεκίνησε με το χαιρετισμό της Προέδρου της Ένωσης κ. Αγγελικής Λαϊνιώτη (Προέδρου Εφετών ΔΔ), τίμησαν με την παρουσία τους η Γενική Επίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων κ. Ευτυχία Φουντουλάκη, ο Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. Αθανάσιος Ράντος, ο Αντεπίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου κ. Κωνσταντίνος Τόλης, ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων κ. Ιωάννης Συμεωνίδης, ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κ. Σταύρος Αναστασόπουλος (Πρόεδρος Εφετών ΔΔ), ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης κ. Ηλίας Κοντοζαμάνης (Πρόεδρος Εφετών ΔΔ), η Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς κ. Μαρία Κόκοτα (Πρόεδρος Εφετών ΔΔ), η Προϊσταμένη του Διοικητικού Εφετείου Λάρισας Κωνσταντινιά Μαργαρίτη (Πρόεδρος Εφετών ΔΔ), η Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης κ. Σεβαστή Μελετιδίου (Εφέτης ΔΔ), και ο Α΄ Αντιπρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης κ. Στυλιανός Μαυρίδης.

Στη μόνη συνεδρία της 1^{ης} θεματικής ενότητας του Συνεδρίου με τίτλο «Οδεύοντας προς ένα δυσμενέστερο τοπίο για τη Διοικητική Δικαιοσύνη. Ο αντίλογος των διοικητικών δικαστών», προήδρευσε η Πρόεδρος της Ένωσης κ. Αγγελική Λαϊνιώτη και ανέπτυξαν εισηγήσεις ο ομιλών Γενικός Γραμματέας της Ένωσης, ο Αντιπρόεδρος της Ένωσης κ. Παναγιώτης Δανιάς (Εφέτης ΔΔ) και η κ. Θεοδώρα Βιτουλαδίτη (Εφέτης ΔΔ).

Στην πρώτη συνεδρία της 2^{ης} θεματικής ενότητας με τίτλο «Επίκαιρα ζητήματα μεταναστευτικού και προσφυγικού δικαίου» προήδρευσε ο Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. Αθανάσιος Ράντος, ενώ ανέπτυξαν εισηγήσεις ο δικηγόρος και ΔΝ κ. Μάρκος Παπακωνσταντής η Πρόεδρος Πρωτοδικών ΔΔ κ. Αριστέα Λακουμέντα και η Πρόεδρος Πρωτοδικών ΔΔ κ. Ιωάννα Λαμπίρη. Στη δεύτερη συνεδρία της ίδιας θεματικής ενότητας προήδρευσε ο Πρόεδρος Εφετών ΔΔ κ. Ιωάννης Λαμπρόπουλος, ενώ ανέπτυξαν εισηγήσεις η Εφέτης ΔΔ κ. Αγγελική Παπαπαναγιώτου – Λέζα, η Ταμίας και Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων της Ένωσης κ. Αικατερίνη Κουτσοπούλου (Πρωτοδίκης ΔΔ) και η Πρωτοδίκης ΔΔ κ. Μαρία Ασπασία Σίμου.

Στη μόνη συνεδρία της 3^{ης} θεματικής ενότητας με τίτλο «Σύγχρονες τάσεις στη διοικητική εκτέλεση» προήδρευσε ο Εφέτης ΔΔ κ. Γεώργιος Καφφές, συντονιστής του επιστημονικού περιοδικού της Ένωσης «Διοικητική Δίκη», ενώ ανέπτυξαν εισηγήσεις ο Πρόεδρος Πρωτοδικών ΔΔ κ. Νικόλαος Πανταζής, η Πρωτοδίκης ΔΔ και ΔΝ κ. Βαρβάρα Μπουκουβάλα και η Πρωτοδίκης ΔΔ κ. Αθηνά Σπαή.

Τέλος, στη μόνη συνεδρία της 4^{ης} θεματικής ενότητας με τίτλο «Η άμυνα του φορολογούμενου σε συνθήκες δημοσιονομικής ασφυξίας» προήδρευσε ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κ. Σταύρος Αναστασόπουλος (Πρόεδρος Εφετών ΔΔ), ενώ ανέπτυξαν εισηγήσεις η κ. Αικατερίνη Σεραφείμη, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης (Εφέτης ΔΔ), ο κ. Νικόλαος Σεκέρογλου (Πάρεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας) και ο Πρωτοδίκης ΔΔ και ΔΝ κ. Ηλίας Κουβαράς.

Τα συμπεράσματα του Συνεδρίου παρουσίασε με ιδιαίτερη ευστοχία η Πάρεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. Φραντζέσκα Γιαννακού.

Το Συνέδριο, το οποίο παρακολούθησαν εκατοντάδες διοικητικοί δικαστές, αλλά και συνταξιούχοι συνάδελφοι, κέντρισε το ενδιαφέρον των συνέδρων καθ' όλη τη διάρκειά του. Οι εισηγήσεις, οι τοποθετήσεις των προεδρευόντων, τα

Συμπεράσματα του Συνεδρίου, αλλά και η συζήτηση που ακολουθούσε στο τέλος κάθε Συνεδρίας ήταν υψηλού επιστημονικού επιπέδου.

Στις 18 και 19 Ιανουαρίου 2019 η Ένωσή μας συνδιοργάνωσε με το Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου διεπιστημονική διημερίδα για τη διαχείριση φυσικών καταστροφών. Η διημερίδα είχε μεγάλη επιτυχία. Επρόκειτο για την τέταρτη συνεχόμενη τα τελευταία χρόνια διημερίδα Ένωσης Διοικητικών Δικαστών και Χαροκόπειου Πανεπιστημίου με θεματολογία που άπτεται περιβαλλοντικών ζητημάτων. Στη διημερίδα, την οποία, πέραν πολλών άλλων, τίμησαν με την παρουσία τους, απευθύνοντας και χαιρετισμό, η Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. Αικατερίνη Σακελλαροπούλου και η Πρύτανης του ως άνω Πανεπιστημίου κ. Μαρία Νικολαΐδη, αναπτύχθηκαν εξαιρετικές εισηγήσεις από φυσικούς επιστήμονες, μηχανικούς και νομικούς, μεταξύ των οποίων και πολλοί πανεπιστημιακοί. Από πλευράς διοικητικών δικαστών, η Πρόεδρος της Ένωσης στην ομιλία της ανέδειξε σημαντικές πτυχές του προβλήματος της διαχείρισης φυσικών καταστροφών, ενώ εισηγήσεις ανέπτυξαν ο ομιλών Γενικός Γραμματέας και οι Πρωτοδίκες ΔΔ κ.κ. Βαρβάρα Μπουκουβάλα, Βικτωρία Σπυροπούλου και Σταματία Καλογήρου. Από πλευράς δικαστών προήδρυσαν η Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. Μαρία Καραμανώφ και οι Πρόεδροι Εφετών ΔΔ κ.κ. Μαρία Κόκοτα και Ζαφειρούλα Βασιλάτη. Το ΔΣ ευχαριστεί την οργανωτική επιτροπή στην οποία, από πλευράς διοικητικών δικαστών συμμετείχαν, πέραν του ομιλούντος, η Πρόεδρος της Ένωσης κ. Αγγελική Λαϊνιώτη και ο Εφέτης ΔΔ κ. Γεώργιος Καφφές.

Η απήχηση της ως άνω διημερίδας στον πανεπιστημιακό χώρο ήταν τέτοια, ώστε ήδη μας έγιναν από δύο πανεπιστήμια ισάριθμες σημαντικές προτάσεις για συνδιοργάνωση εντός του έτους 2019 διεπιστημονικών συνεδρίων πάνω σε περιβαλλοντικά θέματα. Η πρώτη πρόταση μας έγινε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και αφορά τη συνδιοργάνωση συνεδρίου για περιβαλλοντικά ζητήματα το φθινόπωρο του 2019 στη Θεσσαλονίκη με συνδιοργανωτές το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και την Ένωσή μας. Η δεύτερη μας έγινε από το Πολυτεχνείο Κρήτης και αφορά τη συνδιοργάνωση συνεδρίου επίσης για περιβαλλοντικά θέματα τον Ιούνιο του 2019 στα Χανιά με συνδιοργανωτές το Πολυτεχνείο Κρήτης, το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και την Ένωση. Το ΔΣ έχει ήδη αποδεχθεί τις προτάσεις.

Η Ένωσή μας, εξάλλου, υποστήριξε και συμμετείχε στο Επιστημονικό Συνέδριο «Η Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της δικαστικής λειτουργίας στη σύγχρονη ελληνική έννομη τάξη υπό το πρίσμα του Συντάγματος και του ευρωπαϊκού δικαίου» που πραγματοποιήθηκε στις 7 και 8 Δεκεμβρίου 2018 στη Θεσσαλονίκη. Στο συνέδριο, στο οποίο απεύθυνε χαιρετισμό εκ μέρους της Ένωσης ο Αντιπρόεδρος κ. Παναγιώτης Δανιάς, Εφέτης ΔΔ., προήδρευσε (κατά την πρώτη συνεδρία της 7.12.2018) η Πρόεδρος Πρωτοδικών ΔΔ κ. Ευγενία Παπαδοπούλου (Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ευρωπαϊών Διοικητικών Δικαστών). Από πλευράς διοικητικών δικαστών ανέπτυξαν εισηγήσεις η Εφέτης ΔΔ κ. Κλεοπάτρα Καλλικάκη, ΔΝ, και η Πρωτοδίκης ΔΔ κ. Βαρβάρα Μπουκουβάλα, ΔΝ. Παρέμβαση στη συζήτηση για την αποτελεσματικότητα της διοικητικής δικαιοσύνης έκανε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων κ. Ιωάννης Συμεωνίδης, καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ.

Η Ένωσή μας, επίσης, συμμετείχε, δια της Προέδρου της κ. Αγγελικής Λαϊνιώτη, η οποία απεύθυνε χαιρετισμό, στην επιστημονική εκδήλωση που οργάνωσε η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος στη Ζάκυνθο στις 12.10.2018 με θέμα «Η συνεργασία των δικαστικών λειτουργιών και των μελών του Δικηγορικού Σώματος στην εμπέδωση του Κράτους Δικαίου».

Τέλος, και κατά την ελεγχόμενη περίοδο πολλοί συνάδελφοι συμμετείχαν ως ομιλητές – εισηγητές ή προεδρεύοντες σε ημερίδες ή εκδηλώσεις που οργάνωσαν τρίτοι φορείς.

Πρέπει να τονιστεί ότι η επιτυχημένη οργάνωση από την Ένωση δύο μεγάλων πανελλαδικών συνεδρίων με ευρύτατη θεματολογία (στη Λάρισα και τη Θεσσαλονίκη) που πραγματοποιήθηκαν εντός χρονικού διαστήματος περίπου ενάμιση έτους και η συνδιοργάνωση των προαναφερόμενων τεσσάρων (4) συνεχόμενων διημερίδων με το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, σε συνδυασμό με άλλες σημαντικές επιστημονικές εκδηλώσεις τις οποίες οργάνωσε ή συνδιοργάνωσε ή υποστήριξε η Ένωση, αλλά και την αναβάθμιση της Διοικητικής Δίκης αποτυπώνουν αναμφίβολα θεαματική άνοδο της Ένωσης τα τελευταία χρόνια στον τομέα της προώθησης της νομικής επιστήμης και ιδίως σε αυτόν της οργάνωσης επιστημονικών εκδηλώσεων.

Η΄. Πόθεν έσχεσ

Μετά τη δικαίωσή μας εντός του έτους 2017 των δικαστικών ενώσεων στη δικαστική αμφισβήτηση της νομιμότητας της 1069/2017 ΚΥΑ (σχετ. η 3312/2017 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας), λειτουργήσαμε όλες οι ενώσεις συντονισμένα και υποβάλαμε προς την κυβέρνηση τις θέσεις μας σχετικά με το περιεχόμενο που θα πρέπει να έχουν οι διατάξεις του επικείμενου νόμου σχετικά με τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης. Στις 11.10.2018 η Ταμίας της Ένωσης κ. Αικατερίνη Κουτσοπούλου προσήλθε στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής των Ελλήνων και εξέθεσε τις θέσεις της Ένωσης στο σχέδιο νόμου για τη υποβολή δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης που τελικά κατέστη ο ν. 4251/2014. Θεωρώντας, ωστόσο, σειρά ρυθμίσεων του νόμου αυτού ως αντισυνταγματικές, και αφού προηγουμένως συζητήσαμε τα σχετικά ζητήματα σε κοινές συναντήσεις με όλες τις άλλες δικαστικές ενώσεις, αποφασίσαμε να ασκήσουμε από κοινού με τις άλλες δικαστικές ενώσεις, αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας προσβάλλοντας διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν κατ' επίκληση διατάξεων του ν. 4571/2018. Η αίτηση ακύρωσης συζητείται την 1η Μαρτίου 2019. Παράλληλα, από κοινού με δύο ακόμη δικαστικές ενώσεις ζητήσαμε την αναστολή εκτέλεσης των εν λόγω διοικητικών πράξεων. Η αίτησή μας αυτή απορρίφθηκε με την 19/2019 απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ωστόσο, είμαστε έτοιμοι για τη συζήτηση του κυρίου ενδίκου βοηθήματος.

Θ΄. Διεθνείς δράσεις της Ένωσης

Το 2018, η Ένωση εμφάνισε πολυεπίπεδη παρουσία μεταξύ των ευρωπαϊκών και διεθνών δικαστικών ενώσεων και πρωταγωνίστησε στην επιμόρφωση των διοικητικών δικαστών.

α) Ένωση Ευρωπαϊκών Διοικητικών Δικαστών:

Επιστέγασμα της διεθνούς δράσης της Ένωσης των τελευταίων ετών αποτελεί η τιμητική για την Ελλάδα κατάληψη της θέσης του Αντιπροέδρου του νέου ΔΣ της Ένωσης Ευρωπαϊκών Διοικητικών Δικαστών (AEAJ), περιόδου 2018 – 2020, από την Πρόεδρο Πρωτοδικών ΔΔ κ. Ευγενία Παπαδοπούλου,

συνάδελφο με μακρόχρονη ενασχόληση ως Προέδρου της Ομάδας Εργασίας Φορολογικού Δικαίου της Ένωσης αυτής. Σημειώνεται ότι η επιλογή της κ. Ευγενίας Παπαδοπούλου έγινε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση της Ένωσης Ευρωπαϊών Διοικητικών Δικαστών, που έλαβε χώρα στο Ταλίν της Εσθονίας.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2018, η Ένωση Ευρωπαϊών Διοικητικών Δικαστών διοργάνωσε συναντήσεις των Ομάδων Εργασίας που λειτουργούν στο πλαίσιο της Ένωσης σε διάφορα κράτη. Για τις εκδηλώσεις αυτές τα μέλη της ΕΔΔ ενημερώθηκαν από την Ένωσή μας και υπέβαλαν σχετικές αιτήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος στους Προέδρους των Ομάδων Εργασίας, οι οποίοι έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα επιλογής των συμμετεχόντων καθώς και της γενικότερης οργάνωσης των εν λόγω εκδηλώσεων.

Περαιτέρω, οι διοικητικοί δικαστές ενημερώθηκαν ότι ο European Judicial Training Network (EJTN) παρέχει τη δυνατότητα επισκέψεων-ανταλλαγών στους Δικαστές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικώς, για τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Διοικητικών Δικαστών, μέλος της οποίας είναι η Ένωσή μας, παρέχεται κατά προτεραιότητα η δυνατότητα ανταλλαγής στους παρακάτω τομείς δικαίου: Άσυλο – Μετανάστευση, Δίκαιο Ανταγωνισμού, Δίκαιο Περιβάλλοντος και Φορολογικό Δίκαιο.

Εξάλλου, οι διοικητικοί δικαστές συμμετείχαν και στα εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργάνωσε το European University Institute (EUI) στο πλαίσιο του προγράμματος «e-NACT», στο οποίο συμμετέχει η Ένωση Ευρωπαϊών Διοικητικών Δικαστών. Τα σεμινάρια ήταν: «Freedom of expression», 11- 12 Ιουνίου 2018, Φλωρεντία, « Social rights in Labour law », 4-5 Οκτωβρίου 2018, Βρυξέλλες, « Children protection », 3-4 Δεκεμβρίου 2018, Φλωρεντία.

Για το έτος 2019 προγραμματίζεται σειρά εκδηλώσεων διεθνούς ενδιαφέροντος, τα επιμέρους προγράμματα των οποίων θα ανακοινωθούν με σχετικές ανακοινώσεις της Ένωσής μας. Ειδικότερα, τις 14 και 15 Μαρτίου 2019 θα λάβει χώρα στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας κοινό σεμινάριο της Ένωσης Ευρωπαϊών Διοικητικών Δικαστών με τον European Judicial Training Network. Στις 16 Μαΐου 2019 θα λάβει χώρα στη Γερμανία συνάντηση της Ομάδας Ανεξαρτησίας και Αποτελεσματικότητας. Η συνάντηση θα λάβει χώρα στο πλαίσιο ενός θεσμού που διοργανώνεται ανά τριετία στη Γερμανία, με σκοπό την προώθηση της επαγγελματικής κατάρτισης των γερμανών διοικητικών δικαστών και θεωρείται το μεγαλύτερο εκπαιδευτικό γεγονός της χώρας. Στις 16 Μαΐου 2019 θα λάβει χώρα στην πόλη Darmstadt της Γερμανίας η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Ένωσης Ευρωπαϊών Διοικητικών Δικαστών. Στις 26 και 27

Σεπτεμβρίου 2019 προγραμματίζεται να λάβει χώρα στη Μάλαγα της Ισπανίας η συνάντηση της ομάδας Ασύλου και Μετανάστευσης. Στις 13 και 14 Ιουνίου 2019 θα λάβει χώρα στο Ελσίνκι της Φινλανδίας συνάντηση της Ομάδας Φορολογικού Δικαίου. Στις 29 και 30 Αυγούστου 2010 θα λάβει χώρα στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας συνάντηση της Ομάδας Δικαίου Περιβάλλοντος.

β) Διεθνής Ένωση Δικαστών Προσφυγικού και Μεταναστευτικού Δικαίου (IARMJ)

Από το 2015, όταν η Ένωσή μας προσκάλεσε τους Έλληνες δικαστές να εγγραφούν ως μέλη της Ένωσης Δικαστών Προσφυγικού και Μεταναστευτικού Δικαίου (IARMJ), πολλοί εξ αυτών συμμετέχουν ενεργά στις επιστημονικές εκδηλώσεις της παραπάνω Ένωσης και στις ομάδες εργασίες που λειτουργούν στο πλαίσιο της.

Με βάση τις καταστατικές της διατάξεις, άλλωστε, πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2018 στη Κατάνια της Ιταλίας η Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δικαστών Προσφυγικού και Μεταναστευτικού Δικαίου, όπου αναδείχθηκε ομόφωνα ως Αντιπρόεδρος η Πρωτοδίκης Δ.Δ. Αικατερίνη Κουτσοπούλου, η οποία είχε ήδη διατελέσει κατά το παρελθόν μέλος του ΔΣ για διετή θητεία, καθώς και υπεύθυνη για την έκδοση της εφημερίδας της Ένωσης εκείνης για διετή θητεία.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2018 η Διεθνής Ένωση Δικαστών Προσφυγικού και Μεταναστευτικού Δικαίου σε συνεργασία με την Ιταλική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών διοργάνωσε στην Κατάνια της Σικελίας Ευρωπαϊκό Συνέδριο με θέμα το δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προτασία σύμφωνα με το Δίκαιο του Ασύλου της ΕΕ. Στο συνέδριο αυτό ήταν ιδιαίτερα μεγάλη η συμμετοχή Ελλήνων δικαστών και μελών των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, καθώς και εκπροσώπων της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, του Ελληνικού Συμβούλιου για τους Πρόσφυγες κ.ά.

Για το 2019 προγραμματίζεται στις 13 Μαΐου 2019 στο Βερολίνο ημερίδα με θέματα σχετικά με την εξαίρεση από το καθεστώς του πρόσφυγα, αλλά και το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών για τη μετανάστευση και την επιρροή του στα εθνικά δικαστήρια.

Όσοι διοικητικοί δικαστές επιθυμούν μπορούν να εγγραφούν ως μέλη της παραπάνω Ένωσης, μπορούν να διεκδικούν τη συμμετοχή τους στο Διοικητικό Συμβούλιο και να παρακολουθούν τις δράσεις της.

γ) Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO):

Το 2018 το ΕΑΣΟ διοργάνωσε οκτώ (8) εκπαιδευτικά σεμινάρια στα οποία συνολικά συμμετείχαν 17 δικαστές.

δ) Λοιπές δράσεις:

Οι διοικητικοί δικαστές κατά το 2018 ενημερώθηκαν για την προκήρυξη μιας θέσης εκπροσώπου της Ακαδημίας Ευρωπαϊκού Δικαίου στις Βρυξέλλες με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την προώθηση του έργου της Ακαδημίας, καθώς και για το Πρόγραμμα «Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Διοικητικής Δικαιοσύνης», το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των προ-ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία. Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Λιθουανίας σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Βίλνιους στο πλαίσιο προετοιμασίας σχετικής πρότασης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναζήτησε δικαστές με εμπειρία και επίγνωση της κατάστασης που επικρατεί στην Τουρκία αναφορικά με την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, προκειμένου να συγκροτηθεί ειδική ομάδα εμπειρογνομώνων.

Ι΄ Χρηματοδότηση Δικαιοσύνης – υλικοτεχνικές υποδομές – αντιμετώπιση του κτηριακού προβλήματος

Πέραν των ενεργειών που κάναμε για την κάλυψη των κενών θέσεων των δικαστικών λειτουργιών, καθ' όλη την ελεγχόμενη περίοδο η Ένωση ενήργησε πιέζοντας όλους τους αρμόδιους φορείς αφενός για την κάλυψη των κενών θέσεων δικαστικών υπαλλήλων και αφετέρου για να αντιμετωπιστεί το οξύμεινο πρόβλημα των ελλείψεων σε υλικοτεχνικές υποδομές.

Επίσης πιέσαμε για την επίλυση του κτηριακού προβλήματος πολλών διοικητικών δικαστηρίων. Ειδικά για το οξύμεινο πρόβλημα των Διοικητικών Δικαστηρίων του Πειραιά σε συνάντηση με τον Υπουργό Δικαιοσύνης, από κοινού με τις Διοικήσεις του Διοικητικού Εφετείου και του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά αναδείξαμε το σύνολο των προβλημάτων και προτείναμε συγκεκριμένες λύσεις.

Την τρέχουσα περίοδο επιχειρήσαμε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της καθυστερημένης – και συχνά υποτιμημένης – απόδοσης των εξόδων των δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων που μεταβαίνουν σε μεταβατικές έδρες. Το πρόβλημα οξύνθηκε από οδηγίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προς τις Διοικήσεις των διοικητικών δικαστηρίων, σύμφωνα με τις οποίες όσοι εκ των δικαστικών λειτουργιών θα μεταβαίνουν σε μεταβατικές έδρες, θα πρέπει, πέραν των λοιπών δικαιολογητικών (εισιτήρια

μεταφορικού μέσου, απόδειξη διαμονής σε ξενοδοχείο κλπ.), να προσκομίζουν έκθεση άφιξης και αναχώρησης από την γραμματεία των οικείων δικαστηρίων και - κατά περίπτωση - υπεύθυνη δήλωση για την δικαιολόγηση της τυχόν πρόωρης άφιξης ή καθυστερημένης αναχώρησης από την αντίστοιχη μεταβατική έδρα κλπ.

Θέσαμε το ζήτημα αυτό στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά την εφ' όλης της ύλης συνάντηση που είχαμε μαζί του στις 24.9.2018. Κατόπιν περαιτέρω ενεργειών μας, πετύχαμε τη σύνταξη προσχεδίου διάταξης για την αλλαγή της σχετικής διαδικασίας, ώστε να χορηγείται πίστωση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό για την επιχορήγηση του ΤΑΧΔΥΚ και εν τέλει να προκαταβάλλονται οι δαπάνες μετακίνησης των δικαστικών λειτουργών και των γραμματέων των δικαστηρίων για τις καθορισμένες συνεδριάσεις αυτών στις μεταβατικές τους έδρες. Μάλιστα, ο Εφέτης ΔΔ κ. Γεώργιος Καφφές, μέλος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, ήτοι του διοικητικού δικαστηρίου που έχει περισσότερες, σε σχέση με όλα τα άλλα διοικητικά δικαστήρια, δικασίμους σε μεταβατικές έδρες, αφού ορίστηκε ως εκπρόσωπός μας, συνεργάστηκε με στελέχη του Υπουργείου, καθώς και με τον Πάρεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου κ. Αναστάσιο Ταμαμίδη, Σύμβουλο του Υπουργού Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προς το σκοπό επίλυσης λεπτομερειακών και τεχνικών ζητημάτων που θα προκύπτουν από την εφαρμογή της νέας ρύθμισης. Στη συνέχεια ζητήσαμε από το Υπουργείο να ενεργήσει για την άμεση προώθηση της διάταξης. Την 1.2.2019, δεδομένης της στασιμότητας που παρατηρήθηκε, η Πρόεδρος της Ένωσης κ. Αγγελική Λαϊνιώτη συναντήθηκε, για λογαριασμό του ΔΣ, με τον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Μιχάλη Καλογήρου και του έθεσε εκ νέου την εκκρεμότητα με την προώθηση προς ψήφιση στη Βουλή σχετικής διάταξης, ενώ στις 4.2.2019 υποβάλαμε και νέο υπόμνημα στον Υπουργό. Σήμερα έχουμε τη διαβεβαίωση ότι το ζήτημα επιλύεται άμεσα.

ΙΑ΄ Επίσημες Επαφές - Εκπροσώπηση της Ένωσης σε επίσημες εκδηλώσεις

Κατά την ελεγχόμενη περίοδο συμμετείχαμε σε όσα κοινά - με τις άλλες δικαστικές ενώσεις - διοικητικά συμβούλια έλαβαν χώρα για διάφορα ζητήματα,

συμβάλλοντας και εμείς από τη μεριά μας στην ενδυνάμωση της κοινής δράσης όλων των ενώσεων.

Η Ένωσή μας, εξάλλου, ήταν παρούσα στην ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων στις 15.12.2018, στην εκδήλωση που έγινε στις 3.10.2018 στην Αίθουσα Γερουσίας της Παλαιάς Βουλής στα πλαίσια του πανελληνίου Εορτασμού του πολιούχου των Αθηνών και προστάτη της Δικαιοσύνης Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτη και στη Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση στις 20.12.2018 στην οποία συμμετείχε η Χορωδία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Τέλος, η Ένωση, δια της Προέδρου και του Γενικού της Γραμματέα, έδωσε το παρόν στη λαμπρή πολιτιστική εκδήλωση που οργάνωσε η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων στις 3 .11.2018 στο Μέγαρο Φιλολογικού Συλλόγου «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» για να τιμήσει τον Αντιφασιστικό Πόλεμο και την Εθνική Αντίσταση.

ΙΒ΄ Διοικητική Δίκη

Τη χρονιά που πέρασε η αναβαθμισμένη Διοικητική Δίκη, το επιστημονικό περιοδικό της Ένωσης, με τη εντατική εργασία του Συντονιστή της κ. Γεωργίου Καφφέ, Εφέτη ΔΔ, της Συντακτικής Επιτροπής και των επιστημονικών της συνεργατών, έχει κερδίσει το νομικό κόσμο και πλέον θεωρείται, αν όχι το κορυφαίο, ένα από τα σημαντικότερα νομικά περιοδικά. Πρόσφατα προστέθηκε στα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού η Πάρεδρος κ. Σοφία Μητσοπούλου, ΔΝ.

ΙΓ΄ Έκδοση εφημερίδας

Κατά την ελεγχόμενη περίοδο εκδώσαμε ένα ακόμη Φύλλο του Βήματος των Διοικητικών Δικαστών το οποίο, κατά τη γνώμη μας, ήταν επιτυχημένο ως προς την ευρύτητα της ύλης.

ΙΔ΄ Διάφορα ζητήματα

Η Ένωση χρηματοδότησε την αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της αίθουσας πολλαπλών χρήσεων των Διοικητικών Δικαστηρίων Αθηνών, παρότι αυτό ήταν κρατική υποχρέωση. Με αφορμή την ολοκλήρωση των σχετικών εργασιών η Ένωση πραγματοποίησε στις 19.10.2018 πανηγυρική εκδήλωση στο χώρο της αίθουσας στην οποία παρευρέθηκαν διοικητικοί δικαστές, εν

ενεργεία και επί τιμή και δικαστικοί υπάλληλοι. Με τη σταδιακή οργάνωση της βιβλιοθήκης της αίθουσας και την κάλυψη επιμέρους ελλείψεων, η αίθουσα μετατρέπεται σε ένα σύγχρονο χώρο υποδοχής συλλογικών δράσεων της Ένωσης και επιστημονικών εκδηλώσεων.

Η Ένωση, εξάλλου, συνέδραμε και φέτος με μια μικρή οικονομική ενίσχυση συναδέλφους που έστειλαν τα παιδιά τους σε κατασκήνωση, ενώ χρηματοδότησε (με πλαφόν) τη μετάβαση και διαμονή των διοικητικών δικαστών στην Αθήνα προκειμένου να παρακολουθήσουν την Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση.

Κατά την ελεγχόμενη περίοδο, τέλος, λειτούργησε χωρίς προβλήματα η σύμβαση μεταξύ της Ένωσης και της εταιρείας "INTRASOFT INTERNASIONAL" (Νόμος) σχετικά με τη χρήση της τράπεζας πληροφοριών.

ΙΕ΄. Εσωτερική Οργάνωση – Ενδυνάμωση συλλογικών διαδικασιών

Οι δικαστές λάμβαναν και κατά την ελεγχόμενη περίοδο στις ηλεκτρονικές τους διευθύνσεις όλα τα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης, ενώ ενημερώνονταν για τις λοιπές δράσεις της Ένωσης, αλλά και για τρέχουσες εξελίξεις.

Εξάλλου, η Ένωση συγκάλεσε στις 19.10.2018 στην Αθήνα ανοιχτή συνέλευση προκειμένου οι συνάδελφοι να ενημερωθούν και να ανταλλάξουν απόψεις για τρέχοντα ζητήματα, ιδίως δε για τη στάση της Ένωσης στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη σύνταξη νέου ΚΟΔΚΔΛ. Άλλωστε, όπως ήδη εκτέθηκε, στις 14.12.2018 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα έκτακτη Γενική Συνέλευση στο πλαίσιο διαμόρφωσης της στάσης της Ένωσης για τα ζητήματα της συνταγματικής αναθεώρησης. Τη συλλογικότητα της δράσης μας προφανώς ενίσχυσε και το δημοψήφισμα που ακολούθησε για το ανωτέρω ζήτημα, σύμφωνα με όσα ήδη προεκτέθηκαν.

Η ιστοσελίδα της Ένωσης, εξάλλου, λειτουργεί ανανεωμένη και εξακολουθεί να φιλοξενεί στην οικεία στήλη απόψεις συναδέλφων.

Επίλογος – Πρακτέα

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο που θα προκύψει από τις αρχαιρεσίες του Φεβρουαρίου του 2019 οφείλει να εργαστεί στις κατευθύνσεις της διεκδίκησης της ανάκτησης σημαντικών δικονομικών δικαιωμάτων των πολιτών, τα οποία υποτιμήθηκαν πολλαπλά τα χρόνια της οικονομικής κρίσης και της βελτίωσης

των συνθηκών εργασίας και των εν γένει δικαιωμάτων των δικαστών. Θα πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειες επίλυσης του κτηριακού προβλήματος που ταλανίζει πολλά διοικητικά δικαστήρια. Θα πρέπει να είναι σε ετοιμότητα για την αντιμετώπιση περαιτέρω μέτρων περιορισμού του δικαιώματος δικαστικής προστασίας. Και τέλος να συνεχίσει την πετυχημένη επιστημονική και διεθνή δράση της Ένωσης των τελευταίων ετών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο, εξάλλου, πρέπει να ενθαρρύνει τη συλλογική δράση των διοικητικών δικαστών. Οφείλει να αναδεικνύει στην πράξη τη σημασία της Γενικής Συνέλευσης ως την ανώτερη διαδικασία συλλογικής εξέτασης των στρατηγικής σημασίας ζητημάτων που μας απασχολούν κάθε φορά.

Κλείνοντας πρέπει να επισημανθεί το εξής: Στο παρόν συμβούλιο, όπως άλλωστε διαφαίνονταν εξαρχής, υπάρχουν – κάτι που είναι απολύτως θεμιτό – διαφορετικές αντιλήψεις μεταξύ των μελών του. Καθένας μας λογοδοτεί στη συνείδησή του και φυσικά σε όλους εσάς. Όσα έπραξε το Διοικητικό Συμβούλιο ήταν αποτέλεσμα του συσχετισμού εντός αυτού, της συνισταμένης διαφορετικών αντιλήψεων. Με αυτό το κριτήριο πρέπει να κρίνετε τα πεπραγμένα του Διοικητικού Συμβουλίου την περίοδο που πέρασε.

Βασίλης Φαϊτάς, Εφέτης ΔΔ, Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών.